

W Woord van de dag Waterfaillissement

buitenland 14

Raad van State | Al drie jaar halen fabrikanten de norm van 90 procent niet voor het inzamelen van plastic flesjes en blikjes. Mogen zij gedwongen worden het statiegeld te verhogen?

Inzamelaar verzet zich hevig tegen verhoging van statiegeld

Onno Havermans
Den Haag

Als hij een voetbalwedstrijd van PSV bijwoont, drinkt 'afvaladvocaat' Rogier Hörchner graag een biertje. Op de beker zit twee euro statiegeld. "Die zie je dus nergens rondslingeren in het stadion", vertelt hij in de zittingszaal van de Raad van State. "Collaflesjes wel. Daar zit maar 15 cent op en je kunt ze in het stadion niet eens inleveren."

Het statiegeld op plastic flesjes en blikjes moet omhoog, betoogt Hörchner, die de Fair Resource Foundation vertegenwoordigt. Precies dat probeert de staatssecretaris van Milieu af te dwingen door een last onder dwangsom op te leggen aan de stichting Verpact, die voor de fabrikanten en importeurs de statiegeldregeling uitvoert.

Een verhoging met 15 cent kan ervoor zorgen dat mensen meer flesjes en blikjes inleveren, is de redenering. Verpact mag kiezen of ze consumenten die extra 15 cent laat betalen, waardoor het product dus duurder wordt, of dat ze alleen dubbel statiegeld uitkeert via een zogenoemde retourbonus.

Norm

Volgens de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), die toeziet op de uitvoering van het milieubeleid, is de verhoging hard nodig. Verpact slaagt er sinds de invoering van statiegeld op kleine plastic flesjes in 2022, en daarna op blikjes, niet in om de daarvoor gestelde norm van minimaal 90 procent te halen. De organisatie is dus al drie jaar op rij in overtreding, stelt de ILT.

Verhoogt Verpact het statiegeld niet, dan volgt een boete van 1,5 miljoen euro per dag tot een maximum van 21 miljoen. Verpact vindt dit onredelijk en vraagt de Raad van State deze last op dwangsom uit te stellen tot september 2026. Dat is een be-

Een man levert flesjes en blikjes in bij een bulkmachine in de Statiegeld Retourshop in Amsterdam.

FOTO KOEN VAN WEEL, ANP

proefde methode: eind 2022 stelde de Raad de invoering van statiegeld op blikjes drie maanden uit wegens IT-problemen bij de invoering.

"We liggen in volle vaart op koers", zegt Verpact-directeur Hester Klein Lankhorst tijdens de zitting. Maar de praktijk is dat Verpact in 2022, 2023 en 2024 de norm niet

heeft gehaald. Acht op de tien blikjes en flesjes komt terug, de rest verdwijnt als restafval in de verbrandingsoven of komt als zwerfafval op straat en in de natuur terecht.

Bij de inzameling is Verpact volgens advocaat Martje de Vries Lentsch afhankelijk van derden. Dat zijn de mensen die blikjes of flesjes

water en frisdrank kopen, maar ook bedrijven en instellingen die de inzameling mogelijk moeten maken door automaten te plaatsen of het afval handmatig in te nemen.

Die mogelijkheden schieten nog te kort. Voor eind 2026 moet Verpact zorgen voor 5400 nieuwe innamepunten, anders volgt een boete – ook dat is een last onder dwangsom. ILT legde die vorig jaar op, samen met nog vier andere 'lasten' in één besluit om Verpact tot meer actie aan te zetten.

Want de ILT is het getreuzel beu. Volgens de inspectie traineert de stichting, destijds nog onder de naam Afvalfonds Verpakkingen, de inzameling al vanaf 2019, toen staatssecretaris Stientje van Veldhoven besloot dat er statiegeld moest komen op kleine flesjes, omdat het bedrijfsleven er niet in slaagde zelf te zorgen voor terugkeer van het plastic voor recycling.

Statiegeldcodes

Verpact voorziet echter problemen als inname-apparatuur en statiegeldcodes moeten worden aangepast. En mocht de rechter de statiegeldverhoging later terugdraaien, dan zorgt dat voor grote verwarring bij consumenten. Maar het belangrijkste bezwaar is dat de nieuwe last onder dwangsom wordt opgelegd, terwijl die voor de nieuwe innamepunten nog een jaar loopt. Ze hebben hetzelfde doel en dan is stapeling van lasten niet toegestaan, stelt de advocaat.

De Raad van State doet over twee weken uitspraak. Afvaladvocaat Hörchner drong erop aan rekening te houden met de samenleving, die 'vraagt om handhaving'. Uitsstel betekent dat er dagelijks duizenden blikjes en flesjes worden verbrand of in de natuur terechtkomen. De Fair Resource Foundation pleit juist voor een veel hogere boete, en wil ook statiegeld op flesjes en blikjes voor alcohol, zuivel en vruchtensap.